UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Prima, an in exco[mmun]icatione constitutus alium accusare valeat? Sol. non.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

ve eſſe preſumpſerint, eodem quoqꝫ vt ſerui ſupplicio tenebunt, luituri penas ante prohibite delationis exordium.

¶ Cauſa. iiij.

Quidam vir in excōicatiōe[a] ꝯſtitut' epiſcopum accuſare diſponit: adoleſcētem infra decimū et quartum etatis ſue annum ad aſſertionem ſue cauſe adducit: prohibitus ab accuſatione adoleſcentem accuſatorem, et ſe teſtem facit: adoleſcens perſonam accuſatoris et teſtis gerere cupit: die ſtatuta ad iudicium electorū iudicū veniūt, epiſcop' minime occurrit, a cōmunione ſuſpenditur: tandem reuocato iudicio accuſator culpabilis in accuſatiōe inuenit: demū ad aſſertionē ꝓprie cauſe ꝓcedit.

Hic primum queritur an in excommunicatione conſtitutus alium accuſare valeat?

Secūdo, an infra decimumquartum annum in criminali cauſa teſtari quis poſſit?

Tertio, an ab accuſatione ꝓhibitus, perſonam teſtificantis poſſit aſſumere?

Quarto, an idem poſſit eſſe accuſator et teſtis?

Quinto, an die conſtituta non occurrens a communione ſit remouendus?

Sexto, ſi in epiſcoporū iudicio accuſatoris ꝑſona culpabilis inuenta fuerit: an ad aſſertionē proprie cauſe decetero ſit admittenda?

¶ Queſtio. j.

De pria q̄ſtione ſic ſtatutū legitur in cōcilio Carthaginēſi ſeptimo, cui interfuit Fauſtinus Romane eccle. legat'.

¶ Ad accuſationem non admittatur qui in excommunicatione perſeuerat.

Definim' eū rite ad accuſationē nō admitti, qui poſtq̄ excōicat' fuerit, in ipſa adhuc[b] excōicatione ꝯſtitut', ſiue ſit cleirc' ſiue laicus, accuſare voluerit: oēs etiā infamie maculis aſperſi. i. hiſtriones[c], aut turpitudinib' ſubiecte perſone, heretici etiam: ſiue pagani[d] ſiue Iudei ab accuſatione prohibentur.

tales reuocant in ſeruitutē: vt. xij. q. ij. epiſcop' q̄ mancipium. ⁊ ca. octaua diſcuſſio.

Quidam. ¶ Caſus. Supra. iij. q. vij. §. tria. dictuz eſt q quidam repellunt ab accuſatione propter crimen vel infamiā. Nunc ſupponit Gratianus quartam cauſaz in qua queritur an propter excōmunicationem repellatur quis ab accuſatione. Addit etiaz in qua etate admittitur q̄s vel non admittit ad teſtimonium: qua occaſione interſerit legalem tractatū de teſtibus: ⁊ querit an idem poſſit eſſe accuſator ⁊ teſtis, et de inducijs expectatorijs. Uñ thema proponit, de q̄ ſex elicit qōnes.

a ¶ Quidam vir in excōmunicatione. De pma queſtione non eſt dubium, ſcz q excommunicatus nō poteſt aliquē accuſare: ſed tranſfert ſe ad queſtionem illam, ſcz an excōicatus poſt abſolutionem poſſit aliquez accuſare ſm Hugo. excōicatus etiam poſt abſolutionem nō admittitur ad actus legitimos. arg. xlvj. diſti. accuſatores. itē quia nemo eſt excōicandus, niſi propter contumaciam. xj. qō. iij. nemo. ⁊ ca. certū. preterea inobediētia grauiſſimū crimē eſt. viij. q. j. ſciendū. ⁊ qui ſemel fuit criminoſus, repellitur. † vj. q. j. qui crimen. xxv. diſt. ca. vlti. Item in veteri teſtamēto puniebat cōtumacia capite. xj. q. iij. abſit. ergo hodie repellit a promotione. liiij. diſt. multos. Item grauiſſima eſt pena contumacie. xxiiij. q. iij. corripiant. ergo grauiſſimū peccatū eſt. ‡ xxiiij. q. j. nō afferam'. immo eſt crimen idololatrie inobediētia: vt. viij. q. j. ſciendum. ergo maxima pena puniēdum. xxiiij. q. j. nō afferam'. Sed hoc non credo: q2 abſolutio tollit qd inducit excōicatio. ij. q. iij. §. notandū. ex̄ de elec. q2 diligentia. Jo. de fan. diſtinguit: ſi eſt excōmunicat' ꝓ crimine et contumacia, tunc repellitur etiam poſt abſolutionem: ſecus ſi pro contumacia tantum. Alij autem dicunt: aut crimen pro quo eſt excommunicatus infamat ‡ aut non. ⁊ qd dicit q inobedientia morte puniebatur, hoc intelligo vbi quis erat preuaricator legis: vel cum quis nō obediuit iudici in his que ſpectant ad vindictam malefactorū: vt. xxiij. q. v. miles. quis enim diceret q talis ꝯtumax morte puniretur qui nollet ſoluere pecuniā ad mandatū iudicis? Cōuenire autē poteſt excōmunicatus. extra de iudi. intellexim'. ⁊ ex̄ de ſenten. excōmu. ſi vere. Sed an poteſt reconuenire aliquem excommunicatus? Uidetur q non: vt ex̄ de heretici. vergentis. ex̄ de ſenten. excom. per tuas. † Uidetur tñ q poſſit: q2 qui al's non poteſt accuſare: ſi accuſatus fuerit, accuſat ff. de bo. lib. qui cū maior. §. ſi libert'. Item queritur an poſſit excipere? videtur q ſic: quia ex quo permittitur ei reſpondere, ergo ⁊ omnia conſequētia: vt ex̄ de offic. iudi. delega. preterea. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. ij. Ecōtra videtur q non, quia tunc cogeretur iurare: ſꝫ non poteſt tāgere ſacramenta, cū ea nō poſſit ingredi. Simile. s. diſtinc. v. ad ei' vero. vel cui prohibent alta ſacramenta, et illud: vt. xcv. diſt. illud. Item querit an cōpenſare poſſit? videt q ſic. q2 licet quis non poſſit petere, poteſt tamē cōpenſare vt in naturali debito. ff. de compen. l. etiā. Sed contra, per exceptionē repelleret ſi ageret: ergo nō poſſet cōpenſare. ff. de cōpen. quecunqꝫ. Sed hec queſtio eſt ſoluta. extra de excep. cum inter.

Excōicat' an pōt reconuenire ⁊ excipere ⁊ cōpenſare.

† In ꝟ. in alijs euitari et hoc verū eſt ex̄ d excep. cuz inter. i fi. Ar.

‡ Hoc ſane intellige: qd dic vt no. j. q. j. qui ſtudet. ⁊. xxiij. qō. iij. vir cuz ꝓpria. Archi.

De prima queſtione ¶ Caſus. Hic intitulatur prima queſtio qua querit, an excōmunicatus poſſit alium accuſare. Et dicendū eſt indiſtincte q nō poteſt, ſiue iuſte ſiue iniuſte ſit excōmunicat', dummodo excōmunicatio teneat: vt. j. ca. j. ⁊. ij. nec poteſt etiā aliū ciuiliter conuenire: vt. s. iij. q. iiij. nulli.

Definimus. ¶ Caſus. In hoc ca. ponuntur ſex genera perſonarū que repelluntur ab accuſatione: inter quas excōicati ponūtur qui accuſare nō poſſunt in excommunicatione perſeuerantes.

b ¶ Adhuc. Ergo poſtea reſtituit ad accuſationē: vt vj. q. j. illi. ⁊ ca. oēs. ⁊. xxxij. q. v. preceptū. in fi. qd eſt ꝯ h. ſꝫ ſm eū vacat hic arg. a cōtrario ſenſu.

c ¶ Hiſtriones. j. de conſe. diſt. ij. pro dilectione.

d ¶ Pagani. ij. q. vij pagani

QUod autē. ¶ Caſus Ignatius patriarcha cōſtā tinopo. anathematizauit quoſdā ſubditos ſuos, qui eundē ignatium poſtea accuſauerunt, ad quorum accuſationem depoſitus fuit. Sed Nicolaus probat φ anathematizati eū accuſare non potuerūt. Et hoc oſtē dit authoritate cō cilij Cōſtātinopo litani in quo ſta tuitur φ heretici, a ſacramentis eie cti, anathematiza ti, ſchiſmatici, ⁊ illi q̄ ab alijs accu ſantur, nō poſſunt epōs accuſare. Et nota φ q̄nq; ponū tur verba ſynodi: q̄nq; v̄ba nicolai, vt per te videbis. tatis in ſumma huius.

g ¶ Scōa autē. hic queritur an ante. xiiij. annum aliquis ſit admittendus ad teſtimonium? Et quidē in ciuili cauſa poſt. xiiij. annos admittitur: vt. ī. e. c. j. ſed in criminali nō ante. xx. annos: vt. ī. e. in. §. in teſtimoniū. Jo.

Item Nicolaus papa.

¶ Heretici probant qui ſchiſmate vel excōmunicatione ab eccleſia ſunt ſeparati.

QUod autē hi qui iam a prefato fratre ⁊ cōminiſtro noſtro ignatio depoſiti vl' excōmunicati, vel anathematizati fuerant, nullā aduerſus eū intorquere dānationē potuerunt: ex prefato ſecunde vniuerſalis [a] ſynodi capitulo declaratur, cū dicitur. Si vero eccleſiaſticū [b] fuerit crimen quod epō illatum fuerit, tunc probari oportet accuſantium perſonas: vt primo quidē hereticis nō liceat accuſationes cōtra orthodoxos epiſcopos pro eccleſiaſticis facere negocijs. Sed ne [c] hos hereticos [d] eſſe denegem⁹, audite ſequentia. Hereticos autē (inquiūt) dicimus tam eos qui olim ab eccleſia [e] proiecti ſunt: q̄ȝ qui poſt hoc a nobis anathematizati ſunt. Porro ſi adhuc nec ſic creditis, audite quod ſubditur. Preter hos autē aiunt et eos qui fidem quidē ſanam negant, vel ſimulāt confiteri, ſchiſmaticos eſſe, ⁊ eos q̄ ſeorſum a communicantibus nobis epiſcopis collectas faciūt. Deinde vero ⁊ ſi quidā ab eccleſia ſuper cauſis quibuſdaȝ reprehenſi ſunt ⁊ proiecti, aut excōmunicati, ſiue ex clero, ſiue ex laicali [f] ordine: nec his licere accuſare epm anteq̄ȝ proprio crimine primitus exuantur. Similiter autē et eos qui ſub accuſatione priori exiſtūt non ante eſſe acceptabiles in accuſatione epi aut aliorū clericoꝝ, q̄ȝ innoxios ſemetipſos illatoꝝ ſibi oſtenderint criminum: quid autē periculi regule huius immineat cōtēptoribus non ignoratis.

¶ Queſtio. ij. ⁊ iij.

SEcunda autē [g] ⁊ tertia q̄ſtio [h] eodē cōcilio vno eodēq; capitulo terminant. Illud v̄o eſt huiuſmodi.

¶ Qui ab accuſatiōe repellūtur: aut ad annū decimūquartum nondum peruenerint, teſtes eſſe non poſſunt.

TEſtes autē ad teſtimoniū non admittendos eſſe cenſem⁹ qui nec ad accuſationem [i] admitti iuſſi ſunt: vel etiam eos quos ipſe accuſator de domo ſua produxerit. Ad teſtimoniū autē [k] infra annū decimūquartū ſue etatis cōſtituti non admittātur.

a ¶ Uniuerſalis. ſcȝ Cōſtātinopolitane: vt. ſ. diſ. xvj. ſancta. et. xxiij. q. iiij. ipſa pietas.
b ¶ Si v̄o eccleſiaſticum. vt ſimonia, hereſis, vſura. xj. q. j. ſi q̄s cuȝ clerico. immo oēe crimen eſt eccleſiaſticū: † vt extra de iudi. nouit.
c ¶ Sed ne. Uerba nicolai.
d ¶ Hereticos. v̄ba ſynodi.
e ¶ Ab eccleſia. ſ. excōicati. Nota φ oīs excōicatus dicitur hereticus: vt ī. xxiij. qō. iiij. ipſa pietas.
f ¶ Laicali. Laici v̄o abſoluti poſſunt clericos accuſare. † ſȝ intellige de clericis depoſitis q̄b⁹ quandoq; laica cōmunio cōcedit: vt. xj. qō. iij. teugualdum.

† Idē not. ex̄ de offi. ord. c. j. in gl. canones ⁊c. ⁊ ex̄ d' o. pp. cū ſit.

† qd eſt falſum ij. q. vij. nullus. ⁊. c. laicos.

hoc tn̄ ſcias φ puella poſt. xij. annum in ciuili cauſa recipitur ad teſtimonium: q2 tūc tutela eſt finita: vt inſti. q̄. mo. tu. fi. circa medium. preterea tunc nubere pōt puella: vt extra de deſpon. impu. c. vlt. tunc etiā poteſt intrare religionē: vt. xx. q. ij. puella. Item poſt illam etateȝ teſtamentū facere poteſt: vt. ff. qui teſt. fa. poſ. qua etate. Jo. Et agere cauſam m̄rimonij: vt ex̄ de pcu. tue. B.
h ¶ Tertia queſtio. Tertia. q. eſt, an omnis q̄ repellitur ab accuſatione, repellat a teſtimonio? Et dicendum eſt φ ſic, ſed non in oībus caſibus in q̄bus quis repellitur ab accuſatione, repellitur a teſtimonio. Naȝ in priuatꝭ delictis nō pōt accuſare ille cui⁹ nō intereſt: tamē bene pōt teſtificari ibi. Similiter q̄ admittitur ad accuſationem, admittit ⁊ ad teſtimoniū: ſed nō vbicunq; q̄s accuſat, poteſt teſtificari: vt ex̄ de teſti. decetero. Fallit tn̄ predicta regl'a in mu

Accuſare pi hibitus an a teſtimonio repellat.

† Iſta concor. reſpicit primū dictū, ſed illd' ante dictum admittit ad teſtimonium. Archi.

Impuberes teſtificari nō pñt.

SCōa. ¶ hic intitulat. ij. q. ⁊ iij. hec. q. diuiditur in. iiij. partes: in quarū prima determinat magiſter. q. ſcȝ ſecundā ⁊ tertiā: et hoc per ca. ſe. in prima parte cuius determinatur. iij. q. ſ. φ nullus poteſt eſſe accuſator ⁊ teſtis. In ſcōa parte terminat. ij. q. ſcȝ φ minor. xiiij. annis non poſſit eſſe teſtis. Scōa ibi: Itē in criminali. Tertia ibi: Itē lege Julia. Quarta ibi: Itē q̄ falſo. Jo. de fan.

¶ Caſus hic intitulatur. ij. ⁊. iij. q. Scōa qō eſt, an intra annos. xiiij. poſſit aliq̄s teſtificari. Et r̄ndet φ non: vt. ī. e. l. Julia. poſt. xiiij. pōt in cauſa ciuili teſtificari: vt ī. ea. ca. j. In criminali vero nō admittitur niſi habeat xx. an. vt. ī. e. §. in teſtimoniū. Tertia queſtio eſt, an ille qui repellitur ab accuſatiōe, repellatur a teſtimonio? Et reſpondetur φ ſic, vt. ī. c. j. fallit tamen in caſib⁹ nōnulliere: nā ſm legē mulier in paucꝭ caſib⁹ admittit ad accuſationē: ſȝ in multꝭ admittit ad teſtimoniū, non tn̄ in teſtamētis: vt. xv. q. iij. de crimine. † Itē hec regula, q̄ nō admittit ad accuſationē, nec ad teſtimoniū: intelligēda eſt in teſtimonio in criminalib⁹ cauſis. Sȝ in ciuilib⁹ cauſis bene admittunt teſtes: ſicut illi q̄ ſunt irregl'ares, nō rōne criminis vt mutilati, bigami, vel al's irregl'ares, q̄ in criminalib⁹ nō teſtificant ꝯtra clericos ſȝ in ciuilib⁹ bene, extra de teſti. tam literis.

TEſtes. ¶ Caſ⁹ hic tria gn̄a hoim a teſtimonio repellunt, ſcȝ illi q̄ ab accuſatiōe repellunt: ⁊ quos accuſator de domo ſua pduxerit, ⁊ impuberes.
i ¶ Accuſationē. niſi in caſu: vt. xv. q. iij. de crimine.
k ¶ Ad teſtimoniū autē. Infra. xiiij. annos ipubes nō